

GS brief aan Provinciale Staten

Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum
21 februari 2023

Ons kenmerk
PZH-2023-826594152
DOS-2020-0005268

Bijlagen
1

Aan Provinciale Staten

Onderwerp:

Werkprogramma Eiwittransitie

Geachte Statenleden,

Met deze brief wordt u geïnformeerd over het Werkprogramma Eiwittransitie. Dit werkprogramma, met een looptijd tot en met 2028, omschrijft de provinciale inzet voor de versnelling van de eiwittransitie. De eiwittransitie betreft de transitie naar productie en gebruik van alternatieve eiwitten, zoals plantaardige eiwitten en eiwitten uit insecten, naast de traditionele (dierlijke) eiwitten. Dit is een belangrijk onderdeel van het uitvoeringsprogramma Economie van de provincie Zuid-Holland. In het uitvoeringsprogramma Economie werkt de provincie aan de transitie naar een duurzame en digitale economie, met het oog op brede welvaart. Met deze brief wordt ook voldaan aan de toezegging in de overlegvergadering bij de gecombineerde bespreking van de Najaarsnota 2022, Begroting 2023 en PZE op 19 oktober 2022 om u begin 2023 te informeren over het Werkprogramma.

De provincie is al enkele jaren betrokken bij de ontwikkeling van de Biotech Campus Delft en investeert met een lab, pilot en opschalingsfaciliteiten in het innovatiecluster op de Biotech Campus. Ook is het onderwerp witte/industriële biotechnologie opgenomen in de Groeiagenda Zuid-Holland. De eiwittransitie draagt ook bij aan het vergroten van het aanbod van duurzaam geproduceerde biomassa, en daarmee aan de provinciale strategie 'Circulair Zuid-Holland', die focust op de circulaire economie en de reductie van (fossiele) grondstoffen.

In Zuid-Holland zijn er veel partijen die zich bezighouden met (onderdelen van) de eiwittransitie. Hierbij liggen een aantal uitdagingen en kansen. Onderzoeksbureau Technopolis heeft onderzocht hoe de provincie het best kan opereren en welke taken daarbij horen op het gebied van witte biotechnologie (industriële biotechnologie; hierbij worden biologische uitgangsstoffen zoals plantenresten gebruikt voor de productie van onder meer chemicaliën of energie). Daarvoor is deskresearch uitgevoerd en zijn gesprekken gevoerd met stakeholders en samenwerkingspartners. Ook hebben TNO en IQ een inventarisatie uitgevoerd naar de stand van zaken van de eiwittransitie in en de uitgangspositie van Zuid-Holland, en aanbevelingen gedaan hoe deze transitie verder te versnellen. Beide onderzoeken schetsen een positief beeld. Veel partijen waarderen de samenwerking en de betrokkenheid van de provincie. Ook marktpartijen zien de meerwaarde van de samenwerking met overheden rondom de eiwittransitie. Zowel TNO en IQ als Technopolis adviseren daarbij in te zetten op ontwikkeling van het ecosysteem. Daarom heeft GS besloten de bestaande inzet te continueren en versterken.

De werkzaamheden die daarbij horen zijn omschreven in het Werkprogramma Eiwittransitie Zuid-Holland 2022-2028. Het Werkprogramma definieert voor de komende jaren een drietal speerpunten:

- a. Het positioneren en ontwikkelen van het ecosysteem voor de transitie
- b. Het versterken van fysieke ruimte en opschalingsinfrastructuur
- c. Het stimuleren en toepassen van initiatieven uit het bedrijfsleven en innovatie.

De rol van de provincie betreft met name het faciliteren en bevorderen van het ecosysteem en het verbinden van partijen in de regio. Technopolis concludeerde al dat, met betrekking tot de instrumenten die de provincie tot haar beschikking heeft staan om de sector te ondersteunen, netwerkvorming een van de belangrijkste is. Versterking van het netwerk is essentieel: een goed netwerk draagt bij aan kennisdeling om de Zuid-Hollandse opgave op de eiwittransitie verder te helpen en cross-overs over land- en tuinbouw en industrie te faciliteren. Een goed netwerk draagt ook bij aan het creëren en ondersteunen van grensoverschrijdende waardeketens en het ontwikkelen of aantrekken van nieuwe vaardigheden. Daarnaast is de samenwerking met andere overheden en netwerken, zowel regionaal en nationaal als internationaal, cruciaal om te werken aan consumentenacceptatie, wet- en regelgeving en een grotere aandacht voor alternatieven als gecultiveerde eiwitten. De provincie zal daarom een steverige rol in het netwerk innemen en ook cruciale spelers in het ecosysteem in staat stellen hun rol te vervullen. Bijvoorbeeld door evenementen te faciliteren waar partijen elkaar vinden of door capaciteit beschikbaar te stellen. Ook op het gebied van het bieden van fysieke ruimte voor bedrijven en het stimuleren van ondernemerschap ziet de provincie een belangrijke rol voor zichzelf weggelegd. Het ligt voor de hand dat de provincie zorgdraagt voor een goede fysieke omgeving voor activiteiten gerelateerd aan de eiwittransitie, vooral op de Biotech Campus in Delft; ruimte voor bedrijvigheid is immers een van de provinciale kerntaken. Het is daarbij niet de bedoeling een groter beslag te leggen op schaars beschikbare ruimte. Ook stimulering van onderzoek en ondernemerschap sluit aan bij provinciale kernactiviteiten. De provincie Zuid-Holland blijft daarom inzetten op op verschillende beleidsmaatregelen, gericht op het beter benutten van het potentieel van de bedrijven en kennisinstellingen in Zuid-Holland die bijdragen aan (het versnellen van) de eiwittransitie.

De eiwitten waarop het Werkprogramma zich richt, zijn met name:

Plantaardige eiwitten. Traditionele plantaardige eiwitten leveren een belangrijke bijdrage aan een gezonder voedingspatroon en zijn een duurzamer alternatief dan bestaande dierlijke eiwitten. Ook aquatische eiwitten vallen hieronder. Dit zijn plantaardige eiwitten uit aquatische gewassen, zoals eendenkroos, zeewier of algen.

Gecultiveerde eiwitten. Bij gecultiveerde eiwitten, ook wel cell-based agriculture (CBA) genoemd, worden dierlijke eiwitten geproduceerd door stamcellen van dieren in een bioreactor te verwerken tot een eindproduct (vlees of vis). Hierbij wordt een voedingsproduct ontwikkeld met dezelfde smaak en textuur als het oorspronkelijke product.

Fermentatie. Bij fermentatie wordt een eiwitrijk voedselproduct gemaakt met behulp van micro-organismen (bacteriën, schimmels of gisten). De technologie biedt veel mogelijkheden binnen de

alternatieve eiwitten in de voedselsector, maar ook in aangrenzende sectoren als vetten en oliën, ingrediënten, biokunstmest, chemicaliën etc.

Insecten. Eetbare insecten die hoge eiwitconcentraties bevatten (bijvoorbeeld meelwormen, krekels, sprinkhanen) kunnen worden ingezet voor directe consumptie of als grondstof voor producten zoals visvoer, olie voor cosmetica, meststof en bij het verwaarden van reststromen (bijvoorbeeld vanuit de tuinbouw).

Bij deze verschillende typen alternatieve eiwitten merken wij op dat ontwikkelingen in de sector niet stilstaan. Mocht gedurende de looptijd van het Werkprogramma blijken dat een van deze typen alternatieve eiwitten meer aandacht verdient, of als het minder evident is dat Zuid-Holland hier veel op inzet is daar ruimte voor. Bijvoorbeeld als er andere partijen betrokken zijn vanuit het veld, of juist een andere regio hier een betere uitgangspositie heeft.

Tot slot vertoont de provinciale inzet op het gebied van de eiwittransitie veel raakvlakken met andere beleidsterreinen, zoals rondom voedsel, landbouw, circulair (grondstoffen) en de Greenports. Afstemming tussen de verschillende activiteiten zal zoveel mogelijk plaatsvinden, om daarmee onze impact te vergroten.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.
Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

drs. J. Smit

Bijlagen

Werkprogramma Eiwittransitie Zuid-Holland 2022 - 2028